Skabb- Handläggning av patient

Innehåll

Syfte ... 2
Omfattning ... 2
Terminologi ... 2
Lagrum och styrande förutsättningar ... 2
Bakgrund ... 2
Skabb kan ge upphov till två väsentligt skilda tillstånd: ... 2
Krustös skabb ... 2
Symtom ... 2
Inkubationstid ... 2
Smittväg ... 2
Smittsamhet ... 2
Vid vanlig skabb ... 3
Vid krustös skabb ... 3
Diagnostik ... 3
Innan behandling påbörjas ... 3
Behandling vanlig skabb ... 3
Behandling krustös skabb ... 3
Patient ... 3
Förberedelse inför undersökning/behandling av inneliggande patient ... 3
Personal ... 3
Porslin– bestick ... 4
Tvätt ... 4
Avfall ... 4
Städning och desinfektion ... 4
Punktdesinfektion ... 4
Daglig städning ... 4
Slutstädning efter genomförd behandling ... 5
Kontakta Vårdhygien ... 5
Bilaga 1 ... 6
Referenser ... 7

Syfte
Beskriv handläggning av patient/brukare med misstänkt och bekräftad skabb

Omfattning
Region Norrbotten och Kommunal vård och omsorg

Terminologi
Krustös skabb -Skabb som ger upphov till skorpor
Kvalster - Spindeldjur

Lagrum och styrande förutsättningar
SOSFS 2015:10 Basala hygienrutiner inom hälso-och sjukvården m.m.

Bakgrund
Skabbdjuret är ett 0,3-0,4 mm stort kvalster som lever i gångar i hudens yttersta hornlager. Gångarna ses lättast på händer och fötter, men även vid naveln, i ryggslutet, vid bröstvårtorna och könsorganen.

Skabb kan ge upphov till två väsentligt skilda tillstånd:
Vanlig skabb drabbar patienter med fungerande immunförsvar. Den smittade bär då på mellan 10-15 skabbdjur, och smittsamheten är låg.

Krustös skabb drabbar patienter med nedsatt immunförsvar som då inte förmår att kontrollera infektionen. Patienten kan bära på tusentals skabbdjur, och vara uttalat smittsam. Den stora mängden djur ger upphov till krustor, som innehåller skabbdjur (se bilder Bilaga 1).

Symtom
Stark klåda, framförallt nattetid. Klådan beror på en allergisk reaktion och kan uppträda överallt på kroppen. I huden ses framförallt rivmärken, eksem och ibland ytliga hudinfektioner. Klådan debuterar 4-6 veckor efter smitta.

Inkubationstid
- 2-6 veckor (upp till 10 veckor i enstaka fall) vid förstagångssmitta.
- 1-3 dagar vid reinfektion.

Smittväg
- Direkt kontaktsmitta hud mot hud, expositionstid 5-10 minuter eller längre.
- **Vid krustös skabb** är expositionstiden kortare.
- Indirekt smitta genom textilier såsom handdukar, sängkläder och textila möbler där skabbdjuret kan överleva 2-5 dagar.

Smittsamhet
- Patienten är smittsam under inkubationstiden.
- Innan patienten har behandlats finns risk för spridning till medpatienter, personal och omgivning.

Vid vanlig skabb är smittsamheten i regel låg. Efter korrekt behandling under 24 timmar bedöms patienten inte längre som smittsam. Dock kvarstår symtom, med klåda och rodnad, ibland upp till 3 veckor. Efter behandlingen ska patienten duscha, få rena handdukar/kläder, sängen desinficeras och renbäddas samt rummet slutstädas.

Vid krustös skabb är smittsamheten hög. Drabbar främst äldre och personer med nedsatt immunförsvar. Efter korrekt genomförd behandling vid två tillfällen, med en veckas mellanrum, bedöms patienten inte längre som smittsam. Efter varje behandling ska patienten duscha, få rena handdukar/kläder, sängen desinficeras och renbäddas. Efter sista behandlingen ska rummet slutstädas.

Diagnostik

Diagnosen ställs genom att hitta skabbgångar med levande skabbdjur, som ska konstateras i mikroskop. Kontakt med hudklinik för bedömning.

Innan behandling påbörjas

- Efter diagnos på indexpatienten ska patienten och alla nära kontakter, oberoende av symtom, behandlas samtidigt.
- Behandlingen gäller för vårdpersonal som deltagit i omvårdnadsnära moment, medpatienter som delat rum med index och anhöriga som bor tillsammans med index eller som varit i nära fysisk kontakt med index under besöket.

Behandling vanlig skabb

- Följ läkarens ordination och instruktion i bipacksedel.

Behandling krustös skabb

- Följ läkarens ordination och instruktion i bipacksedel.

Patient

- Patienten isoleras på enkelrum med eget hygienutrymme tills hen ej längre bedöms som smittsam.

Förberedelse inför undersökning/behandling av inneliggande patient

- Undersök/ behandla patienten i så stor utsträckning som möjligt på vårdrummet.
- Informera mottagande enhet i förväg om vårdhygieniska rutiner.
- Innan patienten lämnar vårdrummet ska denne bytt till rena sjukhuskläder och sängen skall vara renbäddad.

Personal

- Tillämpa basala hygienrutiner.
- Skyddsutrustning i form av långärmat plastförkläde, alt långärmad engångsrock, med mudd samt handskar, vid direktkontakt med patient, patientnära ytor och tvätt.
- Långärmat plastförkläde alt långärmad engångsrock med mudd ska användas tills behandlingarna är avslutade.
- Handsken sätts ovanpå mudden.

Besökare

- Besökare bör använda samma skyddsutrustning som vårdpersonalen vid nära kroppskontakt med patient och patientnära ytor.

Material

- Inga textila möbler på salen.
- Använd i första hand engångsmaterial
- Rumsbunden utrustning (stetoskop, blodrycksmanschett etc.)
- Begränsa förrådsmängd på salen.
- Flergångsmaterial desinfekteras i spol-/diskdesinfektor eller med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensider.
- Medicinsk utrustning och hjälpmedel som varit inne i vårdrummet ska desinfekteras innan det tas ut ur rummet. Använd alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensid eller det medel som tillverkaren rekommenderar.

Porslin– bestick

- Hanteras som vanlig disk och diskas i diskmaskin.

Tvätt

- Försluts på rummet
- Hanteras som risktvätt- Smittförande tvätt.

Avfall

- Försluts på rummet
- Hanteras som vanligt avfall.

Städning och desinfektion

- Vid all rengöring/desinfektion är mekanisk bearbetning av ytor en förutsättning för bästa resultat.

Punktdesinfektion

- Vårdpersonal ansvarar för att omedelbart torka upp spill/stänk av kroppsvätskor med en engångsduk av papper och därefter desinfektera ytan med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensider.

Daglig städning

- Informera lokalvårdaren som ska använda likadan skyddsutrustning som vårdpersonalen.
- Städutrustningen ska vara rumsbunden.
- Tagytor som tex dörrhandtag, sängbord, toalett och hjälpmedel avtorkas med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensider.
- Använd rengöringsmedel och vatten till övriga ytor.
- Golv rengörs med rengöringsmedel och vatten.
- Använd engångsmopp.

- Som avslutning desinfekteras städutrustningen.

Slutstädning efter genomförd behandling

- När patienten duschat efter behandling rengörs sängen med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensider och renbäddas. Detta är viktigt för att undvika återsmitta.
- Informera lokalvården som ska använda likadan skyddsutrustning som vårdpersonalen.
- Alkoholbaserad ytdesinfektion med tensider till tagytor i vårdrum och hygienutrymme.
- Övriga ytor samt golv i vårdrum och hygienutrymme rengörs med vatten och rengöringsmedel
- Om textila möbler och material funnits på vårdrummet under vårdtiden, och inte kan tvättas, ska det täckas med plast och ställas undan i 5 dygn.
- Textilier som inte tål 60 grader eller inte kan maskintvättas tex kläder, skor, huvudbonad och handskar packas i plastpåse i 5 dygn.
- Liftskynken, kuddar, ev. draperier och ev. långa gardiner packas i plastpåse i 5 dygn och tvättas därefter som vanlig tvätt i 60 grader.
- Avtorkningsbar madrass desinficeras med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensider.
- Madrasskydd plastas in i 5 dygn och skickas sen på tvätt alternativt desinficeras med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensider. Detta gäller även madrasskydd som har dragkedja med tygkant. Extra noggrannhet gällande desinficeringen av tygkanten.
- Hjälpmedel som rullstolar och rullatorer ska rengöras med rengöringsmedel och vatten och därefter desinfekteras med ytdesinfektionsmedel.
- Som avslutning desinfekteras den rumsbundna städutrustningen.

Kontakta Vårdhygien

- Vid misstanke om smittspridning eller oväntade fall av skabb på enheten.

Bilaga 1

Fig 1a. Klinisk presentation med rodnade palper som fokalt är exkorierade

Fig 1b. Rodnade papler med exkoriation på baksida lår

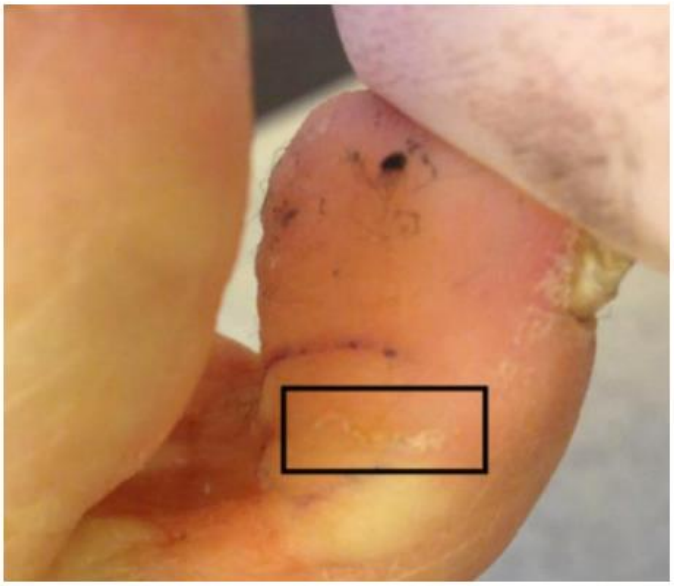

Fig 2. Utseende på skabbgång makroskopiskt. Ett tidsbesparande tips är att markera misstänkt område med en markörpenna

Referenser

Skabb - Vårdhandboken (vardhandboken.se)

Att förebygga vårdrelaterade infektioner- att-forebygga-vardrelaterade-infektioner-ett-kunskapsunderlag-2006-123-12.pdf (folkhalsomyndigheten.se)

Vårdhygien Skåne – Skabb – vårdhygieniska rutiner - Vårdgivare Skåne

Vårdhygien Uppsala – Skabb-vårdhygieniska aspekter 2024 - GetDocument (regionupp-sala.se)

Vårdhygien Jönköping – Skabb-vårdhygieniska riktlinjer 2025 - Vårdhygieniska riktlinjer Skabb-Folkhälsa och sjukvård (rjl.se)